

Aan de Gemeenteraad.

Raadsvergadering d.d. : 21 december 2023
Commissievergadering d.d. : 7 december 2023
Commissie : Grondgebied
Portefeuillehouder : Henk Wijkhuisen
Zaaknummer : 1214055
Productiedatum : 31 oktober 2023

Onderwerp

Dit voorstel gaat over het vaststellen van de Hemelwaterverordening Bloemendaal 2024.

Voorgesteld besluit:

De raad van de gemeente Bloemendaal;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 17 oktober 2023

besluit:

De Hemelwaterverordening Bloemendaal 2024 vast te stellen.

De raad voornoemd, d.d. 21 december 2023

de voorzitter,

de griffier,

2023001825

Voorgesteld besluit

De Hemelwaterverordening Bloemendaal 2024 vast te stellen.

Aanleiding en beoogd effect

Aanleiding

Door klimaatverandering neemt het risico op wateroverlast en schade door klimaatbuien toe. Straten komen onder water te staan en dit zorgt voor hinder en overlast voor bewoners, viezigheid uit het riool op straat, maar ook een beperkte bereikbaarheid voor hulpdiensten. Daarnaast zullen er door het veranderde klimaat langere periodes van droogte optreden die ook nadelige gevolgen zullen hebben voor de natuur, de hoogte van het grondwater en daardoor een vergrote kans op verzakkingen en schade aan funderingen. Ook moeten we meer duurzaam omgaan met het schone hemelwater in plaats van het water via het rioolstelsel naar een dure zuiveringsinstallatie te sturen.

Het vasthouden van hemelwater op de plek waar het valt vermindert droogte-effecten en voorkomt afwenteling van wateroverlast naar andere gebieden. Door de beperkte ruimte in het verstedelijkt gebied en het hoogteverschil in de gemeente Bloemendaal is het opvangen en afvoeren van grote hoeveelheden water een moeilijke opgave. Het openbare terrein bedraagt ongeveer 30% en het particuliere terrein 70%. Het opvangen en afvoeren van hemelwater van alleen het openbare terrein is daarvoor onvoldoende effectief.

Vanwege bovenstaande vier redenen is in het Programma water 2022-2026 en in het Coalitieprogramma 2022-2026 het vaststellen van de Hemelwaterverordening opgenomen. Na de invoering van de Omgevingswet per 1 januari 2024 moeten nieuwe verordeningen deel uit maken een integraal omgevingsplan. Bestaande verordeningen worden daarentegen automatisch meegenomen naar de Omgevingswet. Daarom is het wenselijk de verordening vast te stellen voordat de Omgevingswet per 1 januari 2024 van kracht wordt.

Beoogd effect

Het doel is om de Hemelwaterverordening vast te stellen en de gemeente Bloemendaal meer klimaatadaptief in te richten.

Politieke keuzeruimte

In artikel 10.32a van de Wet milieubeheer is opgenomen dat gemeenteraden in het belang van de bescherming van het milieu bij verordening regels kunnen stellen aan het lozen van afvloeiend hemelwater op de riolering. De wet geeft een bevoegdheid, hetgeen betekent dat gemeenten niet verplicht zijn een verordening voor het lozen van hemelwater op de riolering te hebben.

Daarnaast geeft artikel 149 van de Gemeentewet de bevoegdheid aan de raad om die verordeningen te maken die in het belang van de gemeente nodig worden geacht.

Het lozen van hemelwater op de riolering is geregeld in het Besluit lozing afvalwater huishoudens, het Besluit lozen buiten inrichtingen en het Activiteitenbesluit milieubeheer. Over de riolering en de aansluiting van bouwwerken op de openbare riolering staan voorschriften in het Bouwbesluit 2012. De Hemelwaterverordening is aanvullend en is niet in strijd met plichten die elders zijn vastgelegd. Bij strijd gaat de hogere regeling – de “lozingsbesluiten” en het Bouwbesluit – voor.

De Omgevingswet

Bij inwerkingtreding van de Omgevingswet gelden de bepalingen van de Hemelwaterverordening Bloemendaal als bepalingen van het omgevingsplan, op grond van artikel 4.6, eerste lid, onder f, Invoeringswet Omgevingswet. Deze verordening is zo opgesteld, dat de kernbepalingen zonder aanpassingen kunnen blijven gelden. Er is aangesloten bij de terminologie van de Omgevingswet en bij de delegatiemogelijkheid die de wet biedt. Toezicht en strafbepaling zijn niet in de Hemelwaterverordening opgenomen omdat deze onderwerpen elders in de wet of het omgevingsplan worden geregeld.

Gedachtegang

Argumenten

De Hemelwaterverordening wordt vastgesteld omdat

1. Het rioolstelsel niet toereikend is (en ook niet aangelegd kan worden) voor het opvangen en afvoeren van hemelwater
2. Klimaatverandering de kans op meer wateroverlast en schade vergroot
3. Klimaatverandering de frequentie van lange periodes van droogte verhoogt
4. Klimaatverandering om een meer duurzame omgang van schoon hemelwater vraagt
5. Klimaatverandering om het voorkomen van afwenteling van wateroverlast naar andere gebieden vraagt
6. In de regio Zuid-Kennemerland is afgesproken de regio zo veel mogelijk klimaatadaptief in te richten, maatregelen vanwege wateroverlast en droogte maken hiervan deel uit
7. Deze verordening zorgt voor de juridische borging van de doelen uit het convenant Toekomstbestendige nieuwbouw van de metropool regio Amsterdam, dat door de gemeente Bloemendaal in 2022 ondertekend is.

Toelichting argumenten

Ad 1. Het rioolstelsel heeft een beperkte capaciteit. Het vergroten van die capaciteit is extreem kostbaar en de mogelijkheden beperkt vanwege ruimtegebrek. Maar de belangrijkste reden dat het vergroten geen oplossing is op de lange termijn, is omdat de hoeveelheden hemelwater blijvend zullen toenemen in de toekomst.

Ad 2. Door klimaatverandering neemt de frequentie van hevige buien en hoeveelheid neerslag die in korte tijd valt toe. Er valt dus vaker en meer neerslag in korte tijd wat voor vaker 'water op straat' zal zorgen en voor schade kan zorgen op kwetsbare locaties. Daarnaast zullen sommige wegen voor enkele uren of langer onbegaanbaar zijn voor bewoners en/of de hulpdiensten.

Ad 3. Door klimaatverandering zijn er langere periodes van droogte en meer periodes met relatief weinig neerslag. Dit heeft negatieve gevolgen voor de vegetatie (droogte is een sluipmoordenaar voor bomen), de te lage grondwaterstand kan leiden tot verzakkingen en funderingen van wegen en gebouwen.

Ad 4. Het verzamelen en afvoeren van schoon hemelwater en het vermengen met stedelijk afvalwater via het rioolstelsel naar de zuiveringsinstallaties is niet duurzaam. Het reinigen van dit volume van water vergt een grotere reinigingscapaciteit, meer energie en grondstoffen.

Ad 5. Water houdt zich niet aan perceelgrenzen en loopt altijd naar het laagste punt. Dit zal in toenemende mate zorgen voor wateroverlast en schade op laag liggende locaties, percelen, souterrains en kelders.

Ad 6. In de Zuid-Kennemeragenda 2022-2026 en in het regionale Radenoverleg zijn de opgaven van klimaatadaptatie en duurzaamheid vastgelegd met de hieruit volgende actiepunten voor de vier gemeenten.

Ad 7. In het convenant Toekomstbestendige nieuwbouw (2022) van de metropoolregio Amsterdam zijn richtlijnen opgenomen over de opvang van hemelwater. Met deze verordening wordt het nemen van hemelwatermaatregelen juridisch geborgd en dragen nieuwbouwontwikkelingen en grootschalige verbouwingen voortaan bij aan een meer klimaatbestendig Bloemendaal.

Toelichting uitwerking / maatregelen Hemelwaterverordening

In deze Hemelwaterverordening wordt volgens het Toepassingsbereik (artikel 2) voor nieuwbouw, bestaande bouw die ingrijpend wordt gerenoveerd, nieuwe verharding en bij het aanleggen van een gescheiden stelsel door de gemeente waarbij de voorkant van gebouwen kan worden afgekoppeld, een verbod ingesteld om hemelwater in het openbaar riool of de openbare ruimte te lozen, tenzij de voorgeschreven hemelwaterberging is aangebracht en in stand wordt gehouden.

Dit betekent dat:

- Bewoners die een grootschalige verbouwing willen realiseren (conform artikel 3.2 van de Regeling Bouwbesluit 2012), verplicht worden extra kosten te maken voor het aanbrengen van een hemelwaterberging.
- Bewoners geen hemelwater van de voorkant van een gebouw, mogen lozen op het gemeentelijk riool waar een hemelwaterafvoersysteem wordt aangebracht. Bewoners moeten de gemeente toestaan om bij rioleringsprojecten een ondergrondse buis door de voortuin aan te leggen naar de regenpijp van de voorkant van het gebouw naar het aansluitpunt van het hemelwaterstelsel. Bewoners mogen deze buis ook zelf aanleggen.

Kanttekeningen

Het handhaven op vergunningsvrije bouwwerken en terrassen is gecompliceerd en kostbaar.

Alternatieven

Alternatief A

In het toepassingsbereik van Artikel 2 lid d laten vervallen, zodat bewoners niet verplicht worden bij rioolprojecten de voorkant van het perceel af te koppelen. Haarlem, Velsen en Heemstede hebben dit artikel niet in de verordening opgenomen.

Overwegingen van het college

Als de raad niet kiest voor het volledige toepassingsbereik (incl. d) heeft dat een heel groot nadeel. Rioolvernieuwing vindt slechts eens in de 70-100 jaar plaats. Het afkoppelen van alleen het openbare terrein (slechts ongeveer 30%) levert onvoldoende bijdrage tot vermindering van de wateroverlast. Rioolvernieuwingprojecten van de gemeente vormen een natuurlijk moment om Bloemendaal beter voor te bereiden op klimaatverandering.

Middelen

Financiële middelen

De kosten voor het aanleggen van een hemelwaterberging of treffen van andere voorzieningen voor de verwerking van hemelwater bij nieuwbouw, extra (half)verharding of renovatie komen voor rekening van de eigenaar/ bewoner.

Bij rioolprojecten in gebieden waar een gescheiden rioolstelsel wordt aangelegd, worden extra kosten gemaakt voor het aanleggen van een hemelwateraansluiting van de voorzijde van de gebouwen naar het hemelwaterriool. Deze kosten worden -zoals nu ook al gebruikelijk is- door de gemeente gedragen als de werkzaamheden in het rioolproject worden meegenomen. In de

kredietramingen van het team Weg & Water, voor deze rioolprojecten wordt een bedrag van € 1500 per gebouw geraamd. Tot 2026 verwachten we geen rioolprojecten waarbij een apart hemelwaterstelsel aangelegd gaat worden en dus geen extra kosten.

Personele middelen

- Voor de extra werkzaamheden tijdens een project waarbij afgekoppeld wordt, zijn naar verwachting extra manuren nodig (zie hieronder bij het kopje Vervolgproces/evaluatie).
- Voor het behandelen van aanvragen voor ontheffingen, bij projecten waarbij afgekoppeld wordt, is voor het team Weg en Water een beperkt aantal werkuren nodig.
- Het team Omgevingsvergunningen, Toezicht en Handhaving zal de regels uit de Hemelwaterverordening moeten opnemen in de vergunningsprocedures bij grootschalige verbouwingen (zie artikel 2 lid c). Hiervoor zal OTH in samenwerking met het team Weg & Water moeten toezien op naleving van de voorschriften uit deze verordening.

Organisatorische middelen

Toezicht en handhaving moet worden ingebed in de organisatie bij team OTH en team W & W.

Participatie

Er heeft geen participatie plaatsgevonden alvorens de nieuwe verordening aan de raad voor te leggen.

Communicatie

De gebruikelijke procedure bij het vaststellen van een verordening wordt in acht genomen. In overleg met de team Communicatie zal er een nieuwsbericht over dit te nemen besluit plaatsvinden en wordt de informatie aangepast op het digitale waterloket, dat de gemeente Bloemendaal sinds juli 2023 heeft.

Samenwerking

Samen met de gemeente Heemstede heeft Bloemendaal zich laten begeleiden voor deze Hemelwaterverordening door een ingenieursbureau. Er ligt dit najaar ook een soortgelijke verordening ter vaststelling bij de gemeenteraad van Heemstede.

Deze hemelwaterverordening lijkt inhoudelijk erg op die van Haarlem (aangenomen dec. 2022) en Velsen (planning najaar 2023), zodat de regels in deze regio niet te veel uiteenlopen.

Het Hoogheemraadschap van Rijnland is op de hoogte van het voorstel voor de Hemelwaterverordening en zal na vaststelling van deze verordening ook op de hoogte worden gesteld.

Vervolgproces/evaluatie

Vervolgproces

Als de raad besluit tot het vaststellen van de verordening, vindt publicatie plaats via overheid.nl. Behalve het persbericht na het vaststellen van de verordening (door de team Communicatie), zijn er geen acties van de raad vereist.

Evaluatie

Jaarlijks zal de uitvoering van deze Hemelwaterverordening worden geëvalueerd. Als uit de evaluatie blijkt dat de uitvoering van de Hemelwaterverordening niet binnen de bestaande formatie van teams W & W en team OTH kan worden opgevangen, zullen wij een voorstel voorleggen voor aanvullende kostendekking ten laste van de rioolexploitatie.

Uitgangspunt is dat wanneer uit de evaluatie blijkt dat deze Hemelwaterverordening inhoudelijk niet meer voldoet, de verordening ook zal worden aangepast.

Bijlagen

- 1. Hemelwaterverordening Bloemendaal 2024**
- 2. Toelichting op de Hemelwaterverordening Bloemendaal 2024**

Achterliggende documenten

n.v.t.